

Egyház és művészet

A keresztyén művészet gyökerei már az első századtól kezdve nyomon követhetőek, legkorábról a katakombák mennyezetfreskói maradtak ránk.

3. oldal

A világ szépségének megőrzése

Isten előtt kedves cselekedet, ha gyermekeinket, családjunkat egyre inkább a természetben való gyönyörködésre, és annak megőrzésére is neveljük.

4. oldal

Mit jelent szatmárinak lenni?

Milyenek vagyunk mi, szatmáriak, és milyen értékeket tudunk felmutatni? És vajon milyennek látnak minket az ideutazók?

5. oldal

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2014. NOVEMBER XXV. ÉVFOLYAM 22. SZÁM

Az EGYHÁZ SZÉPSÉGE

*Nemrég egy református rendezvényen fogalmazódott meg néhányunkban az, hogy bizony ezt a neoprotestánsok jobban megoldották volna technikai-
lag, hangzásban, látványban és szép „magyar” szóval: dizájn szempontjából. Azaz volt egy kis keserűség bennünk, hogy talán ebben egy kicsit le vagyunk maradva. Pedig fontos a látvány, de nem a látszat.*

Persze tudom, hogy a különböző látványelemeket, főleg a kereskedelmi média tömegpszichózisként megtévesztésre használja, de ha már vannak modern eszközök, amik mankóként a kezünkben lehetnek, helyes mederben tartva ezeket, miért nem igényeljük? Nem kell megriadni a szépségtől! És nem kell a testi szépséget a lelki szépséggel szembeállítani, hiszen utóbbiból következik az előbbi.

Ezekben a hetekben gólyabálokon a református gimnáziumokban is megtartják a szépségversenyeket. A tavaly volt olyan, aki felháborodott azon, hogy egyházi iskolában ilyeneket rendeznek. Szerintem nincs miért megbotránkozni, mert Isten adta nekik is a szépséget, csak mindezt tudatni kell velük: ne használják rossz célokra! Csinosak, gyönyörűek, csodálatosak, mert a Teremtő ilyenek alkotta őket. Ezt a 139. zsoltár írója is felismeri: Csodálatosak a te alkotásaid. Én is az vagyok! Merjünk szépek lenni!

(folytatás a 2. oldalon)

A SZÉPSÉG AJÁNDÉKA

Egy régi bölcsesség szerint a jószág soha nem jár egyedül, hanem minden, ami jó, annak szépnek is kell lennie. A szépség az ember állandóan vágyott ajándéka, szüntelen keresük, mivel szépek szeretnének lenni. A lélek egyik legmélyebb vágyódása ez. Sokan elsírtják hajdani szépségüket, pedig ha megkérdeznénk, hogy melyik volt az az időpont, amikor szép volt, a legtöbb ember zavarban lenne, és kiderülne, hogy életük a még nem szép és a már nem szép kettősségében telik. A szépség viszont örök és halhatatlan. Nem csak csúnya menyasszony nincs, de csúnya ember

sem. Mindenki ott van a szépségnek a megfoghatatlan nyoma. Sokszor igen elrejtve – és ezért mi magunk vagyunk a hibásak – de csak ott van! Nincs is szebb és érdekesebb dolog a másik ember elrejtett szépségének kikutatásánál. Ha túl tudunk lépni képzelt rütságunk valóságán, akkor találkozhatunk az emberben található szépséggel. A szeretet tanít meg bennünket a szépség felismerésére. A szépség felfedezése pedig hatalmas ajándék annak is, aki felfedezi, de még inkább annak, akiben felfedezik. Az ember istenarcú. Márpedig Isten arcánál szebb nem lehet.

AZ EGYHÁZ SZÉPSÉGE

(folytatás az 1. oldalról)

De mitől és kitől szép a szép? Egyik kedvenc énekem első sorai így fogalmaznak: „Jézus, te égi szép, tündöklő fényű név, legszentebb énekem...” Ézsaiás róla profétálva, látszólag ellentétben ezzel azt írja: „Néztünk rá, de nem volt ábrázata kívánatos.” Akkor most szép vagy csúnya...?

Egy bizonyos Richard Selzer nevezetű orvos a Halálos leckék című könyvében leír egy kórtermi jelenetet, mely azt követően játszódik, hogy műtétet hajtott végre egy fiatal nő arcán: „Ott állok az ágy mellett, amelyben a fiatalasszony fekszik... arca, mint műtét után... ajka bénán görbül... bohócszerű. Az arcidegnek egy kis ága, az egyik szájizom el van vágva. Mostantól fogva így fog kinézni. Szinte megszállottan követtem az archívus görbuleteit, állíthatom. De ahhoz, hogy eltávolítsam az arcban lévő daganatot, át kellett vágnom ezt a kis ideget. A nő fiatal férje a szobában van. Az ágy másik oldalán áll, és úgy tűnik, hogy ők teljesen a maguk világában vannak az éjjeli lámpafénynél... tőlem elszigetelten... meghittén. – Kik ők? – kérdezem magamtól... a férfi és ez a fanyar arc, amelyet én csináltam; akik olyan gyöngéden néznek egymásra, és érintik meg egymást. A fiatalasszony megszólal: – Mindig ilyen marad a szám? – kérdi. – Igen – válaszolom. – Azért van ez így, mert az ideget el kellett vágni. Bólint és hallgat. De a fiatalember mosolyog. – Nekem tetszik – mondja. – Olyan pajkos. Azonnal rájövök, ki ő. Megértem, és lesütöm a szemem. Senki sem bátor, amikor Istennel találkozik. A fiatalember nem zavartatja magát, lehajol, hogy megcsókolja a görbült ajkat, és én elég közel vagyok ahhoz, hogy lássam, hogyan torzítja el saját ajkát, hogy a feleségéhez igazítsa... hogy megmutassa neki: a csókjuk még mindig a régi.”

Isten eljött hozzánk, és hagyta, hogy teste eltorzuljon a kereszten, hogy megmutassa nekünk: Isten szeretete még mindig a régi. A bűn pusztítása miatti sebhelyeidtől függetlenül szeret téged Isten. Számára szép vagy.

Jézus lett ott a kereszten, hogy az ő rútsága által mi gyönyörűek legyünk, kozmetika, smink, kencefice nélkül is, vagy annak ellenére. Nos, ez az a szépség, amit bátran, gatlástalanul meg kell mutatnia az egyháznak, mint Krisztus menyasszonyának. Tündökölj!

RÁCZ ERVIN

ISTEN TEREMTŐ GYÖNYÖRKÖDÉSE

„Nem hallgathatom el testének részeit, erejének mivoltát, alkotásának szépségét.” (Jób 41,12)

A tenger és az óceánok vize gazdag növény- és állatvilágban egyaránt. Ahol nincs élet a vizekben, vagy annyira sós a víz, hogy abban még a legkisebb halak sem tudnak megélni (lásd: Holt-tenger), vagy annyira szennyezett mérgező anyagokkal, hogy teljesen kihaltá vált (a mai időben mind többet és többet hallunk arról, mennyire szennyezettek vizeink), ott hiányzik az élet pezsgésének szépsége. A bibliai korban vigyáztak a vizek tisztaságára, különösen Izráelben, ahol sok a sivatagos terület.

Jób könyve úgy írja le a cethalat vagy a krokodilt, mint a vizek királyát. Az ember számára félelmetes ez a teremtménye Istennek, mindent felfal, ami él és mozog. Mégis ennek a ragadozónak is megvan a maga szépsége, mint

minden rovarnak, vadállatnak, madárnak vagy pillangónak. Nagyon színes Isten teremtményeinek palettája, még ma is fedeznek fel eddig be nem jegyzett fajokat. Az ember azonban két okból pusztított ki fajokat: vagy félt tőlük, vagy haszonszerzésből. Mindkettő szegényebbé tette az embert, és rútabbá környezetét.

A számunkra félelmetes állatok azt hirdetik: Isten teremtő fantáziája végtelen. Nem félni kell tőlük, hanem meg kell ismerni őket közelebbről, szokásaikkal egyben. Vakmerőségre azonban ne vállalkozunk: ne dugjuk kezünket a krokodil szájába, vagy ne próbáljunk legyőzni egy medvét. Tisztelve gyönyörködünk bennük!

Istenem, megengeded, hogy teremtményeidben még inkább megismerjelek. A sokszínűségben azt hirdeted: erőd és hatalmad végtelen!

FODOR LAJOS

ANGYALI SZÉPSÉG

„És szemeiket reá vetvén a tanácsban ülők mindnyájan, olyannak láták az ő orcáját, mint egy angyal orcáját.” (ApCsel 6,15)

Angyali szépség – mondogatjuk olykor, ha egy gyermeknek akarunk kedveskedni. Sokszor elcsépett már ez a kedveskedés, csak hízelgő formáság. Angyali arcról, tekintetről beszél itt a szentíró, amikor István vértanú kihallgatását idézi fel. De számára ez nem üres forma, hanem a körülállók bizonyágtétele.

Hogyan lehetett ő angyallá? Hogyan hasonlíthatott a meggyötört arc még ott, a vádlók előtt is egy mennyei küldöttre? Egyáltalán, honnan tudták azok az emberek, hogy néz ki egy angyal?

Maga az angyal szó azt jelenti: küldött, és szemeink előtt mindig egy glóriás, fehér szárnyas alak jelenik meg. Az angyalok azonban

nem ilyenek. István feje fölött nem volt ott a glória, a hátán nem volt ott a szárny, az arca, a tekintete, a lénye mégis sugárzott. Jézus örömhírére sugározta. Nem csak szólt, nem csak bizonyoságot tett róla, de meglátszott rajta – Gyökössy Endre szép kifejezésével – az „örömos élet”.

Az angyal szépsége engedelmségéből és hűségéből származik. A romlottság és megaluvás teszi rúttá az embert is, de a bukott angyalt is! Mert a bukott, lázadó angyal egy csúnya, visszataszító lény, aki mindent és mindenkit a maga rútságára akar átfórnálni.

Vajon tudunk-e így angyalokká lenni? Akár lelkeszünk, akár gyülekezeti tagként is – hiszen István nem volt lelkesz – meglátszik-e rajtunk a krisztusi örömhír?

VARGA BÓTOND

EGYHÁZ ÉS MŰVÉSZET

A keresztyén művészet gyökerei már az első századtól kezdve nyomon követhetőek. Legkorábról a katakombák (barlangok falába vájt sírok) folyosóinak szerény mennyezetfreskói maradtak ránk, de azzal, hogy Nagy Konstantin 313-ban az egész Római Birodalomban engedélyezte a keresztyén vallás szabad gyakorlását, az egyházi művészet számára is megnyílt a kibontakozás útja.

A korábbi egyszerű bibliai indíttatású freskók helyett hamar felbukkantak az ikonfestészet és a szobrászat pompásabbnál pompásabb remekművei, és kezdetét vették a nagyszabású – és sok pénzbe kerülő – építkezések is egész Rómában.

A művészet felemelkedésének tehát immár semmi sem szabhatott gátat, és a századok alatt az emberek alkotta egyház át is esett a ló túloldalára. II. Gyula pápa idejére (1503-1510) a Vatikán a reneszánsz építészet és festészet fővárosává nőtte ki magát. II. Gyula pápa nem szorított csupán egyháza vezetésére, hanem politikai és katonai hatalomra is tört. A Pápai Állam ezekben az években élte fénykorát, a Velencei Köztársaság és a francia befolyás rovására. Ezen törekvése egyik legnagyobb eszközét pedig éppen a művészetben látta, amivel saját hatalmát és fényűzését mutathatta meg a világ előtt.

Így vált lehetővé az, hogy Európa legmeghatározóbb, és máig legismertebb művészei Isten országának szolgálatába szegődtek ecset és vésőt ragadva. Ezekben az években festette Michelangelo a Sixtus-kápolna közismert mennyezetfreskóját, és faragta Mózes-szobrát, amit a pápa saját mauzóleumának (díszes sír- emlékének) szánt; Raffaello is ekkor festette a pápai rezidencia freskósorozatát; és ugyancsak ekkor, 1506-ban kezdtek el a grandiózus Szent Péter-bazilika 160 évig tartó építését Donato Bramante tervei alapján.

A fényűző és impozáns művek kivitelezése azonban mérheteretlen költségekkel járt, amit az egyház búcsúcedulák kibocsátásával próbált fedezni. Ennek következtében az egyház először a reformátorok tiltakozását váltotta ki, majd a protestánsok művészet-ellenességét is jó időre megalapozta.

MŰVÉSZET ÉS PURITANIZMUS

Részben ezeknek a jelenségeknek is tulajdonítható az, hogy a 16. századi Angliában kialakult az ún. protestáns puritanizmus (vallási megtisztítási mozgalom), ami nemcsak az egyház bibliai alapon történő megújítására, hanem az egyszerűsége is törekedett (napjaink szóhasználatában is ebben az értelemben él tovább).

A puritanizmus kialakulásának legfőbb oka az volt, hogy az angol reformáció után a frissen megalakult anglikán egyház csak egyházszerzetében függetlenedett Rómától, de nem szakadt el attól teljesen. Tovább élt több

DÍSZES FALFESTÉS EGY 2. SZÁZADI KERESZTYÉN KATAKOMBÁBAN RÓMA KÖZELÉBÉN

katolikus gyakorlat is az egyházi szertartások, a papi miseruhák és művészi pompa terén.

A református szellemiségű hívek ezert kifogásolták a templomi dísz tárgyak (freskók és szobrok) létjogosultságát, a térdhajtás szokásának gyakorlatát, de még az orgona (!) használatát is a megújult egyházban.

Az angol puritanizmus az erdélyi külföldön tanuló diákok révén idehaza is komolyan felrázta az egyházi közéletet. Az ún. Londoni Liga tagjai Tolnai Dali János vezetésével még Angliában egy közös szándéknyilatkozatot írtak alá – nem kevés riadalmat keltve ezzel itthon – melyben megfogadták, hogy hazatérve (az angol mintára) egymás lelki üdvére ők is úgy vigyáznak a megtisztított egyházban, hogy építik, de ha kell, akkor intik és feddik is egymást. Az egyházi művészet megtűrése fel sem merült a jó szándékú, de radikális reformokban.

Idehaza (még hazatérésük előtt) arminianusoknak (holland felekezet, mely a kálvinizmussal szemben az egyéni önállóságot és szabadságot hangsúlyozta) bélyegezték őket, mivel holland, skót és svájci mintára a püspöki és az esperesi hivatalra épített egyházszerzet eltörlésére törekedtek. Erdély politikai helyzete azonban (akkor, és azóta mindmáig) megkövetelte, hogy a református egyház is egy erős és központosított vezetéssel rendelkezzen, mert az önálló gyülekezeteken alapuló szövetségi egyházszerzet hamar szétmorzsolódott volna a folyamatos külső támadások kereszttüzeiben.

Az 1646-ban tartott szatmárnémeti zsinat a lehetséges veszélyeket mérlegelve éppen ezért ki is mondta az esperesi és püspöki tisztségek szükségességét, illetve elvetette Tolnai azon felvetését is, miszerint a vasárnapokon kívül minden ünnepet vegyenek ki a naptárból. A zsinat véleménye szerint az ünnepek igenis hasznosak, mivel az üdvtörténet állomásait mélyítik el a hívek szívében. Ekkor engedélyezték a „francia nótákra” írt Szenci Molnár Albert-féle zoltárok énekletét, és bevezették a vasárnap délutáni „kátéprédikációt” is.

TOKÁR SÁNDOR

AZ ÓSZÖVETSÉG SZÉPSÉG-KÉPE

A szépség megcsodálása és másoknak való hírül adása minden kultúra szerves részét alkotja. A Szentírás világa azonban egyedi és sajátos módon viszonyult ehhez a kérdéshez is.

Az antik világ közfelfogásától és különösen a filozófusok esztétikai fogalmaitól eltérően, az Ószövetség embere számára a szépség nem elvont ideát jelentett, hanem sokkal inkább tényszerű megállapítást, ami látható és főleg érzékelhető. A szép nem önmagában, és főként nem önmagáért szép, hanem egy jól meghatározható viszonyrendszerben nyeri el értelmét és létjogosultságát.

A szemet gyönyörködtető dolgok csak akkor számítottak értéknek, ha párosultak az Istentől jövő bölcsességgel vagy az istenfélelemmel, illetőleg ha Isten dicsőségét sugározták tovább. Ha ezek hiányoztak, akkor értéküket és egyben értelmüket veszítették a leggyönyörűbb dolgok is, mi több, akár kísértéssé, bűnné is válhattak!

A szépség elsődleges hordozója természetesen az ember volt, mégpedig a nő és a férfi egyaránt: József szépsége elveszi Potifár feleségének esztét (1Móz 39); Saul király szép termete meggyőzi a kételkedő népet (1Sám 10); Sára páratlan szépsége pedig egyenesen bajba sodorja Ábrahámot (1Móz 12). A testi szépség mellett a természet vagy a tárgyak szépsége is megragadta az Ószövetség emberének figyelmét: az ókori ember szépnek látta a nádásban legelő kövér teheneket (József álmában – 1Móz 41); Izrael szimbóluma pedig a szép és formás olajfa lett (Jer 11,16).

Fontos megjegyezni azt is, hogy Istentől soha senki sem mondta ki, hogy szép, ami a szigorú képtilalomnak tudható be, hiszen a szépség megállapításához vizuális tapasztalatra van szükség, márpedig Istent soha senki nem látta. Láthatta viszont teljes szépségében és pompájában a Szent Sátor, később pedig Sion hegyén a templomot, mint Isten lakozásának helyét és épületét.

A teremtett világ monumentális szépsége és harmóniája (8. zoltár) a legjobb példája annak, hogy a Bibliában szereplő „szép” nem pusztán a szemet gyönyörködtető és a művészetek megihlető esztétikai fogalom, hanem az Isten örömszerző ajándékát hitből felismerő ember ige-hordozó hitvallása. (Molnár János – Állj meg a hegyen! című könyve nyomán.)

SZINGLIK ÉS SZÉPEK?

Egyre több szingli – magányos, független, csak a saját életére és karrierjére figyelő nő – van a világba. A szingli nők szépek, egyediek és önmegvalósítók akarnak maradni, s talán éppen ezért lesznek egymáshoz hasonlóak. Szépek, de valahogy mind ugyanúgy „szépek”!

Az édesanyák–feleségek viszont valami másféle, maradandó szépséget öltenek magukra. Olyan szépséget, ami nem csak ragyog, hanem gyermekeiken, társukon vissza is tükröződik, a társadalomban körberagyogja őket.

A 21. századi nők körében egyre divatosabbá, gyakoribbá, elfogadottabbá vált ez a szingli életmód. Ennek több oka lehet. Ott van például a szülőktől átvett értékrend, a házassággal kapcsolatos rossz tapasztalatok a szülők vagy az ismerősök körében. Nem utolsósorban nagy szerepet játszik a karrierépítés szándéka is. Említeni kell a multicégek munkavállalással kapcsolatos elvárásait, de a média, a valóságshow-k, a filmek is pozitív színben tüntetik fel a szingliséget, az egyedül élés szépségeit. És vannak szinglik, akik tudatosan akarnak egyedül maradni. Minél tovább maradnak egyedül, annál nehezebb, és annál kevésbé akarnak ebből kilépni. Kialakul számukra egy független életmód, melybe olyan tevékenységek is beleférnek, melyekre családostként nem jutna energiájuk, idejük. Van viszont egy pont, ahol a múltó idő és a sűrűsödő magány már egyre nehezebben hordozható el.

Tény, hogy a házasságnak és a családnak van a legerősebb egészségvédő szerepe az emberek életében. Tény, hogy a házasság, a család hiánya sokkal nagyobb kockázatot jelent, mint az egyéb ismert rizikófaktorok: az alkohol, az elhízás, a dohányzás. Nincs a házassághoz hasonló pozitív hatása a párkapcsolatoknak, de a szingli lét egyenesen egészséget károsító. Tény, hogy életvársi kapcsolatban élő férfiak 50 százalékkal, az egyedül élők 167 százalékkal nagyobb valószínűséggel halnak meg 30 és 64 éves koruk között, mint házastársaik. Tény, hogy a nők esetében az együtt élők 53 százalékkal, az egyedül élők 75 százalékkal nagyobb valószínűséggel halnak meg idő előtt, mint a házasok.

A tények ismeretében melyik a szebb jövő, és melyiket szánánk magunknak, gyermekeinknek? A magunknak adott válasz fényében tanítsuk maradandó, egészséges szépségre a következő nemzedéket.

G. LEVENTE

A VILÁG SZÉPSÉGÉNEK MEGŐRZÉSE

Isten akaratának megfelelő cselekedet, ha gyermekeinket, családunkat egyre inkább nemcsak a természetben és a minket körülvevő természetes környezetben való gyönyörködésre, hanem annak értékelésére és megőrzésére is neveljük.

Mindenki előtt nyilvánvaló, hogy egyre gyakoribbak a vészjósló, ökológiai vonatkozású hírek a biológiai diverzitásokról; állat- és növényfajok tömeges kipusztulásáról; élővilágot eltető források (tisza víz, erdők) csökkenéséről, beszennyeződéséről. Tapasztaljuk mindannyian a Föld meteorológiai adottságainak alapvető és sokszor negatív következményekkel járó átalakulását.

A XXI. század talán legnagyobb kihívása az ökológiai problémák megoldása. Ez talán akkor a leghatásosabb, ha már családban, a legkisebbeket is megtanítjuk a teremtet és szép világ tiszteltére, őrzésére. Igaz szeretetünket közvetítjük gyermekeink, unokáink felé, ha példát mutatunk nekik a környezettudatos élettel. Hogy egykor ne csak felvételtől hallgassanak madárdalt; hogy ne csak laboratóriumi körülmények között gyönyörködhesenek a virágokban; hogy ne csak oxigénpalackból szívhassanak az emberi szervezetre nem annyira káros levegőt; hogy ne csak a bevásárlóközpont akváriumából foghassanak halat; hogy ne csak egy robot lehessen a házi kedvencük; hogy ne csak a mi elbeszéléseinkből legyen fogalmuk az igazi gyümölcsök-zöldségek ízéről... Vegyük a fáradságot, és igenis tanítsuk mieinket az oly törekeny szép megőrzésére.

Albert Schweitzer üzeni Az élet tiszteltének etikája című írásában: „Csak akkor igazán erkölcsös az ember, ha engedelmeskedik annak

a belső kényszernek, hogy minden hozzáférhető életnek segítségére legyen, s fél attól, hogy bármely élőnek ártson. Nem kérdezi, hogy egyik vagy másik élet – értéke szerint – mennyire érdemel részvétet, s azt sem, hogy van-e s milyen mértékben érző képessége. Neki maga az élet mint olyan szent. Nem tép le levelet a fáról, nem szakít le virágot, s ügyel arra, hogy egy rovar se taposson el. Ha nyáron éjszakánként lámpánál dolgozik, inkább zárva tartja az ablakot, és szívja a fülledt levegőt, mintsem a lámpánál megergéselődött szárnyú rovarok egyre-másra az asztalára hulljanak. Ha eső után az utcán jár és megpillantja a járdára tévedő gilisztát, feléri ésszel, hogy az kiszárad a napon, mielőtt elérné a számára biztonságot jelentő talajt – felveszi a halált hozó kövezettről, és beleteszi a fűbe. Ha elmegy egy rovar mellett, amely belesett egy pocsolóba, időt szakít arra, hogy egy levelet vagy fűszálat a megmentésére odatartson. Nem fél attól, hogy szentimentálisként nevétségessé váljak. Minden igazságnak az a sorsa, hogy elismerése előtt nevétség tárgyává lesz. Valamikor örülségnak tűnt elfogadni, hogy a színes bőrű ember is valóban ember, s vele is emberségesen kell bánni. Az örülség igazsággá lett. Ma túlzásnak tűnik egy ésszerű etika követelményének tartani, hogy minden élőlényre tekintettel legyünk – el egészen a legalacsonyabb rendűig. De eljön az idő, amikor csodálkozni fognak, hogy az emberiség oly soká jutott el annak belátására, hogy az életnek való ártás nem egyeztethető össze az etikával. Az etika a végtelenségig kiszélesített felelősség minden élő iránt.”

A teremtet világ szépségének megőrzése a Teremtő Istennek megadott legelső tisztelet. Mint ahogy annak pusztítása, elrútítása és ész nélkül való kizsigerelése és szennyezése sértés Istenre nézve. Ráadásul olyan sértés, ami nem is Istennek fáj a legjobban, hanem nekünk, az embernek, akik kénytelenek vagyunk benne élni.

G. LEVENTE

A KREK PRESBITERI SZÖVETSÉGÉNEK ŐSZI ELNÖKSÉGI ÜLÉSE

A zilahi egyházmegyéhez tartozó Hidalmási Ifjúsági Tábor adott otthont a Királyhágómel-leki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetség által szervezett kibővített elnökségi ülésen résztvevőknek, amelyre a KREK PSZ elnökségének tagjai, a KREK PSZ bizottsági elnökök, a kilenc egyházmegye Psz elnökei, az egyházmegyék főgondnokai, voltak a meghívottak. A Magyar Református Presbiteri Szövetségét dr. Szilágyi Sándor főtitkár és Váczai Gábor titkár képviselték.

Még a nyári konferencián megállapodtak abban, hogy október 17-18-án (péntek, szombat) szervezik meg, hiszen az elmúlt évek tapasztalatai szerint az egynapos közös együttlét kevés az egész év alatt felgyülemlett problémák megbeszéléséhez, javaslatok és megoldások kidolgozásához a közgyűlés irányába.

Október 17-én, pénteken a közös ebéd elfogyasztása után Tóth András a KREK PSZ missziói titkárnak áhítatával vette kezdetét a kétnapos együttlét, a számbavételt Márton Jenő jegyző végezte el, majd a napirendi pontok ismertetése és annak elfogadása következett, amelyet László Kálmán elnök terjesztett elő.

Az egyházmegyei PSZ elnökök beszámolóiból megtudhattuk, hogy sikeresen megrendezték az éves PSZ konferenciákat, van olyan egyházmegye, ahol tavasszal és ősszel is megtartják, illetve a legtöbb egyházmegyében sikeresek a kistérségi presbiterképzések, amelyekre a jövőben még nagyobb hangsúlyt kell fektetni, állapították meg a jelenlévők. Az egyházkerület PSZ elnökségének beszámolóját Venter Miklós főtitkár ismertette, aki kihangsúlyozta

„... mi a lelkipásztorokat társunknak tartjuk és fogjuk is tartani ... szeretnénk a lelkipásztorok munkatársai lenni, nem helyettesíteni akarjuk, hanem segíteni munkájukat, ezért a lelkészekkel közösen szeretnénk megoldani a képzéseket.” – mondta a főtitkár.

A munkailésre meghívást kapott a kilenc egyházmegye főgondnoka is, amelyen öten eleget tettek a meghívásnak. Abban állapodtak meg, hogy a jövőben a kilenc egyházmegye főgondnoka a célok elérésének érdekében a jobb kapcsolattartást kell válassza, élniük kell a javaslatokkal, de az egyházi törvények adta lehetőségeket kihasználva aktívabban részt venni a határozatok előkészítésében.

A sajtóbeszámolót és a gazdasági pénzügyi beszámolót követően dr. Szilágyi Sándor arról számolt be, hogy november 8-án a Tiszán-ineni Református Egyházkerület őszi lelkészpresbiteri konferenciájának keretén belül, Sárospatakon kerül sor a Kárpát-medencei Presbiteri Szövetségek együttműködési megállapodásának aláírására.

A szombati munkailésre Venter Miklós a KREK PSZ főtitkárnak áhítatával vette kezdetét, majd javaslatok és indítványok hangzottak el a 2015-ös Közgyűlés irányába.

A kétnapos közös együttléten sikeresen beszélhettük meg és oszthattuk meg tapasztalatainkat szolgáltatásainkkal, annak érdekében, hogy azokat továbbadva gyülekezeteinkben gyakorlatba is ültethessük.

TÓTH ZSIGMOND – a KREK PSZ ügyvezető elnöke, sajtóreferens

MIT JELENT SZATMÁRINAK LENNI?

Ha Székelyföldre vagy Kalotaszegre gondolunk, minden bizonnyal egy sajátos világ jut eszünkbe. Népviselőtük, hagyományaik, táncaik és szívós karakterük teszi őket különlegessé. De mi jellemez minket, szatmáriakat? Milyen értékeket tudunk felmutatni és az utókornak továbbhagyományozni? És milyennek látnak vajon minket az ideutazók?

Lássuk, mivel is büszkélkedhet a történelmi Szatmár megye! Számtalan neves ember született itt, akik közül ha csak párat emelünk is ki, úgy is elég hosszú a sor. Ennek a vidéknek a szülőlte: Ady Endre, Bíró Lajos, Budai Ézsaiás, Dsida Jenő, Kaffka Margit, Károli Gáspár, Kölcsey Ferenc, Krúdy Gyula, Móricz Zsigmond, Petri Mór, Vasváry Pál, de Bölskei Gusztáv és Csúry István püspökök is. A térség kastélyai közül kiemelhetjük: az Andrásy-, Bátori-, a Degenfeld-, a Károlyi- és a Tomcsányi kastélyokat. Vidékünk látványosságai közé sorolhatjuk a szatmárcserei kopjafás temetőt, a batorligeti őslapot, az Érkavas vidéki kis Hortobágyot, a tasnádi és nyírségi gyógyfürdőket, a tövisháti varázslatos erdőket.

De neves ez a vidék zamatos almájáról, szilvapálinkájáról, a Halmi vidéki epréről, a nyírségi meggyéről, sőt a vámfalusi kerámiájáról is. Vannak református falvai, melyek kiemelkednek a vallásos élet gyakorlásában. Ilyen például Bogdánd, ahonnan a falu létszámát tekintve, százalékos arányban a legtöbb református lelkipásztor származik.

Nem feledkezhetünk meg értékes műemlék templomairól sem, melyek közül a teljesség igénye nélkül felsorolhatjuk: az ákosit, a bereit, a csomaközit, a csengerit, a csengersimait, a gyügyeit, a fehérgyarmatit, a nagygécit, a nyírbátorit és a tasnádit.

Néhány szatmári 2011-ben pont azért hozta létre a Reformátusok Szatmárért Közhasznú Egyesületet, hogy felmutassa ezeket az értékeket. Célkitűzésük, hogy a határ mindkét oldalán élő reformátusokat egységbe foglalják. Azt a szatmári lelkiiséget kívánják az itt élőkben ébren tartani, ami számos neves szatmári alkotó és a fáradságos munkától megcserepedett kezű munkásember életművét jellemezte.

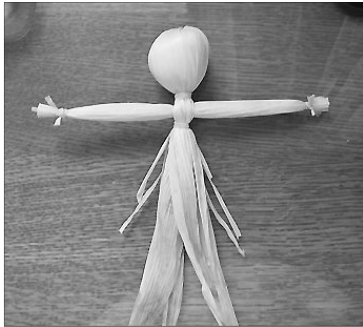
SEBESTYÉN ELŐD

KÉZIMUNKA

CSUHÉBABA KÉSZÍTÉSE

Az üzletben rengeteg játékot lehet vásárolni. Ha bemész egy játékboltba, szinte szédül a játékok sokaságától. Egészen biztosan neked is számos játékod van, amelyek közül sokkal már nem is játszol.

Tudod, melyik a legértékesebb játék? Vagy az, amelyikhez valamilyen emlék köt, vagy az, amelyiket te készítettél. Ha van otthon kukorica hántalék, készíts belőle babát! Ha nincs, akkor szerezz!!! Jó munkát! És ne csak készíts, játszz vele! Ilyen színűnek nem lesz. Mert te készítetted.

EGÉSZSÉG-PERCEK!

VIGYÁZZ MIT ESZEL ÉS MIT ISZOL!

A Coca-Cola koncentrátumot (amelynek hígításával készül az üdítőital) szállító tartálykocsikat „Erősen maró anyag” felirattal látják el. A Sprite üdítőital koncentrátumát szállító tartálykocsit a maró anyagra figyelmeztető tábla mellett még „Tűzveszélyes” jelzéssel is el kell látni.

A kólát és a kokaint is a koka-cserje leveleiből állítják elő.

A cukrozott üdítő italok helyett válassz a vizet! És ha nem sikerül lemondani az üdítőről az elején, akkor is minden nap igyál legalább annyi vizet is!

ANNÁCSKA TÖRTÉNETEI – A DIVAT

Kora reggel volt, és Annácska vígan indult iskolába. A táskájából ki-kitekintgetett Zsuzsi-baba. Olyan gyönyörű, hosszú haja volt, hogy még Zsófi néni kutyája is megcsodálta a táskából kilógó babafejet

Ma érdekes napot szervezett a tanító néni: a kedvenc dolgokkal fognak foglalkozni, és minden gyerek fel kellett vigye a kedvenc játékát.

Mire Annácska megérkezett, már kész bábszínház volt az osztály. Boldogan mutogatták egymásnak a játékokat: a fiúk az autókat, a lányok a babákat, plüss állatokat. Mikor meglátták az Annácska babáját, körülvették a lányok, ritka szép volt Zsuzsi baba, és mindenki azzal akart játszani. Annácska nagyon boldog volt.

– Á, milyen ódivatú játék! – fitymálta le Annácska játékát Kitty, aki éppen akkor érkezett. – Látnátok csak az enyémet, most kaptam Budapestről.

– Mutasd! – kiabálták a lányok.

Kitty elővette a babát, és kézzől kézre járt. A lányok irigykedve fogták magukhoz, ölelgették. Egy kedvenc mesehős baba volt a televízióból. A sajátjukra többet rá sem néztek, csak a Kitty babája kellett mindenkinek.

Amikor a nap folyamán sorra kerültek a kedvenc játékok, mindenki be kellett mutassa az övét. Amikor a Kitty babájához értek, a tanító néni megrökönyödött.

– Kitty, drága, honnan szedted ezt a babát?

– Nagynéném küldte nekem! – szólt Kitty büszkén.

– De, hát Kitty, ez nagyon csúnya!

Kittyből kitorrt a hisztérikus sírás.

– Ez a legvagányabb baba az egész osztályban. Ilyen nincs senkinek!

A tanító néni kikérte a többiek véleményét is:

– Gyerekek, nézzük végig a babákat.

Annácska, a tiednek micsoda gyönyörű haja van, Petra, a te babád szeme a legszebb, Kati,

milyen különleges ruhát varrtál a babádnak. És mindegyik babát sorra megnézték, mint valami kincset.

– Kitty, ne haragudj, de ettől a babától meg lehet ijedni! – szólalt meg ismét a tanító néni.

– Az lehet, de akkor is divatos! – vágta rá Kitty. – És én nem játszom ódivatú játékokkal, nekem otthon a legmodernebb játékaim vannak.

– Gyerekek, azért, mert valami divatos, attól még nem biztos, hogy szép. Az igazi szépség állandó, a divat pedig változó. Egy baba legyen szép, értékessé pedig attól válik, ha szereted és játszol vele.

TÓTÓS BEÁTA

REJTVÉNY – OLVASD A BIBLIÁT!

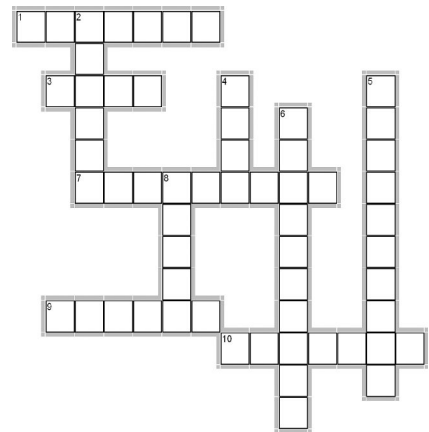
Szereted Jézus tanításait? Szereted olvasgatni a Bibliát? Lapozd fel Máté evangéliuma 13. részét, olvasd el a példázatokat, és fejsd meg a rejtvényt!

VÍZSZINTES:

1. A példázat főszereplője
3. Jézus innen tanította a sokaságot
7. Kis mag, mely nagy fává nő
9. Ami a lisztet megkeleszti
10. Ezt vetett az ellenség a búza közé

FÜGGŐLEGES:

2. Sokféle halat megfog a vízben
4. Búzaraktár
5. A példázatban a világ megfelelője
6. Mindent elad a kereskedő, hogy megvásárolhassa
8. Elfajtotja a növényt

SÚLYOS VITÁK A Vatikáni PÜSPÖKI SZINÓDUSON

Megosztottsággal zárult, de új korszakot indított el az októberben véget ért római katolikus püspöki szinódus az olasz sajtó vatikáni megfigyelői szerint, miután a tanácskozás éppen a két legvitatottabb kérdést, az elváltak és újra-házasodottak áldoztatását és az azonos neműek párkapcsolatát hagyta megválaszolatlanul.

A La Repubblica kommentárja szerint az 1963-ban lezárult II. Vatikáni Zsinat óta nem zajlott ennyire éles vita az egyházban mint az utóbbi kéthetes szinóduson. A napilap úgy értesült, a püspökök Ratzinger-csoportja (vagyis a XVI. Benedekhez közel állók) egyenesen a nyugalmazott pápától kért hittani útmutatást, amire a Vatikánban élő volt pápa azt üzenté vissza, már nem ő az egyházfő, forduljanak Ferenc pápához.

A szinódus szombat este megszavazott és azonnal nyilvánosságra is hozott záródokumentuma négyszázhetven helyen módosította vagy egészítette ki az Erdő Péter bíboros által a szinódus félidején bemutatott szöveget. A püspökök főleg az elvált és újra-házasodottak áldoztatására és az azonos neműek kapcsolataira vonatkozó pontokat változtatták meg. Ezek a pontok voltak az egyedüliek, amelyek nem kapták meg az elfogadáshoz szükséges kétharmados többséget a voksoláson.

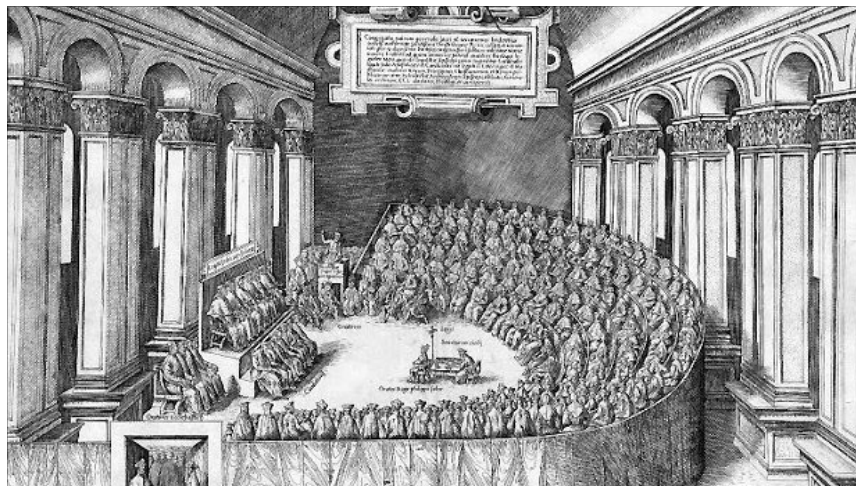
Átírták az elváltak áldozásában való részvételéről szóló 52. és 53. pontot, amelyekből elmaradt az a megfogalmazás, miszerint az elváltak és újra-házasodottak „fokozatosan” részesülhetnek ismét a szentségben. Az azonos nemű párok kapcsolatáról szóló 55. és 56. pont végleges változatában már nem szerepel az a javasolt mondat, miszerint ez a partneri kapcsolat is kölcsönös támaszt nyújthat tagjainak. Kimaradt az is, hogy a meleg és leszbikusok „is értéket tudnak adni a keresztény közösségeknek”. A javasolt dokumentum szerint az egyház elutasítja a társadalmi nemeket hirdető gender-elméletek jogszabályba foglalását, a végleges verzió viszont már az azonos ne-

műek közötti házasságról mondja ki ugyanezt. A végleges szövegből több helyen elmaradt a befogadásra való utalás is.

Elemzők szerint a családról tartott szinódus volt az első komoly próbatétele a Ferenc pápa vezetete egyháznak. Újdonságnak számított, hogy a vitáktól kísért tanácskozáson tabutémákkal, vagyis a „szabálytalan családokkal” is foglalkoztak, „ami a szent termekbe a szociális érzékenység szelét fújta be”, a szinódus cáfolta az „egyhangú” egyház képét, miszerint az egyház képtelen az öt övező társadalmi változásokkal szembesülni. Ez volt az első alkalom, hogy az egyház tagjai nyíltan nemtetsésüket fejezték ki a Ferenc pápához közeli véleményekről. A kommentárok úgy vélték: lehet, hogy a szinódus sokak számára „hasfájással” zárult, de az egyházban elindult egy folyamat, amelyet már nem lehet visszafordítani.

A Corriere della Sera szerint a szinódus lezárta Ferenc pápa pápaságának eddigi látványos és a tömegek által éltetett időszakát, és egy kevésbé csillogó, drámaibb és szenvedéssel teli, de „eredetibb” szakaszt nyitott meg. A napilap hangsúlyozta, hogy a világ egyházmegyéi képviselő püspökök egy része nem mondott a legproblematikusabb kérdésekre, és a fenntartások nemcsak a római kúria részéről érkeztek, hanem a Ferenc pápát megválasztó bíborosok részéről is. Az újság szerint a szinódus igazi hiányossága a kommunikáció volt, ami néha a vélemények közötti zűrzavar benyomását adta: „mintha a helyzet néha kicsúszott volna Ferenc pápa kezéből”. Másrészt a szinódus túl Európa-centrikus volt, nem nyitott elég teret az afrikai, ázsiai problémáknak.

A Libero oldalain Antonio Socci katolikus író megkérdőjelezte, hogy a szinódust a Ferenc pápa képviselte „forradalmi” nyitás nyerte meg. Ugyanakkor Socci szerint az úgynevezett konzervatív szárny sem kerekedett felül, a szinódus bizonytalan eredménnyel zárult – tájékoztat az mti.

HETEDIK KÜRTSZÓ

AMIKOR A VILÁG DÖNT

Tizenhat meleg és leszbikus pár külföldön kötött házasságát anyakönyvezte Ignazio Marino, Róma főpolgármestere éppen a Vatikánban tartott püspöki szinódus zárónapján. Az olasz püspöki kar természetesen tiltakozott, de ezzel már aligha tudják meg nem történné tenni a jogtörténeti mérföldkőnek is tekinthető eseményt.

A néhai pogány római császárok palotájának és tivornyáinak helyén, a Capitolium-dombon levő római főpolgármesteri hivatalban Ignazio Marino elsőként egy tizenhat éve együtt élő, és 2009-ben a spanyolországi Barcelonában összeházasodott olasz leszbikus pár esküvőjét regisztrálta. A kivétel nélkül külföldön házasságot kötött párokat rokonaik és barátai kísérték el. Több meleg és leszbikus pár a béranyával világra hozott, vagy örökre fogadott gyermekeivel érkezett.

A városháza előtti teret rendőrökön védte az azonos neműek közötti házasságokkal szemben tiltakozó tüntetők-től. Ignazio Marino, a balközép kormányerő, a Demokrata Párt (PD) politikusa hangsúlyozta: egyetlen célja az volt, hogy Róma városában mindenki számára egyenlő jogokat biztosítson. A PD vezette kormány a héten jelentette be, hogy törvényvel kívánja rendezni a meleg és leszbikusok párkapcsolatait.

Angelino Alfano olasz belügyminiszter október elején az olasz városok hatóságaihoz intézett körlevélben hangsúlyozta, hogy a hatályos olasz jogszabályok értelmében az azonos neműek között külföldön kötött házasságok Olaszországban érvénytelenek, és ezért nem anyakönyveztetők. A külföldön kötött meleg és leszbikus házasságokat ugyanis többek között már Milánóban és Nápolyban is regisztrálhatták az anyakönyvi hivatalokban.

Az olasz püspöki kar elítélte Ignazio Marino kezdeményezését, amelyet önkényesnek és elfogadhatatlannak nevezett.

Az azonos nemű párkapcsolatok témaként szerepeltek a vatikáni püspöki szinóduson is, amely ezeket nem tartotta egyenjogúnak a férfi-nő közötti házassággal, amint arról többek között az Magyar Távirati Iroda is beszámolt.

A Vatikán történetében először vette napirendre az azonos neműek kapcsolatának a kérdését, ezzel – még ha nem is megengedve, de – mintegy hivatalosan is elismerve ezt a jelenséget, amit a világi szekuláris kormányzat jó taktikai érzékel azonnal ki is használt.

ISKY ISTVÁN

ÉVFORDULÓ

ANDREAS MUSCULUS (1514–1581)

500 éve, 1514. nov. 29-én született Andreas Musculus (Meusel) német lutheránus reformátor, frankfurti teológus. A korai, ortodox lutheránizmus képviselőjeként még a szentségimádás védelmezője; a Luther örökségét megőrző, Melancthon és a filippisták, ill. az ún. kriptokálvinisták tanait elutasító gnézio-lutheránus (flaciánus, anti-filippista) irányzat képviselője; a lutheránus tanokat tisztázó és egységesítő *Formula Concordiae* (Egyezségi irat – 1576/77) társszerzője.

ZRÍNYI MIKLÓS GRÓF (1620–1664)

350 éve, 1664. nov. 18-án hunyt el gróf Zrínyi Miklós magyar-horvát főnemes, horvát bán, magyar költő, a Monarchia török elleni háborújának sikeres hadvezére. A töröknek kedvező vasvári békét (1664), ill. a Habsburg-ellenes szervezkedése miatti bizalomvesztést követően vadászbalesetben hunyt el. A *Szigeti veszedelem* c. eposzával dédapjának, a szigetvári hősnak állít emléket, a műfaj hazai megteremtőjeként. Jelentősek hadtudományi munkái és fennmaradt könyvgyűjteménye.

BELICZAY JÓNÁS (1764–1845)

250 éve, 1764. nov. 10-én született Beliczay Jónás (Bellicz) evangélikus lelkész, egyházi énekiró, Beliczay Imre híres pesti mézeskalácsos mester apja, Beliczay

Jónás jogtudós nagyapja. Tanítóskodását követően több helyen lelkész (Kemeneshőgyészen 1809-től 36 éven át haláláig), a kemenesaljai egyházmegye esperese (1831-42). Egyházi énekei a győri énekeskönyvbe (1811) is bekerültek, az önállóan kiadott *Keresztyén halotti énekeskönyv* (1815) pedig 6 kiadást is megért.

FELBECSÜLHETETLEN ÉRTÉKŰ KRISZTUS-RELIEF KERÜLT ELŐ A SIKLÓSI VÁRNÁL

A siklói várban az 1950-60-as évek műemléki kutatási és helyreállítási munkáinak folytatásaként 2004-ben indult újabb restaurátori, régészeti és művészettörténeti kutatások már eddig is számos fontos részlettel gazdagították a vár építéstörténetéről való tudásunkat.

Ezekre alapozva 2011-re elkészült a déli és a keleti szárnyban a múzeum-rekonstrukció, valamint megújult a késő gótikus várkápolna is, melyet Horler Miklós „a magyar középkor alkonyának megrázó hatyúdála”-ként méltatott.

2013-14-ben a kutatás, majd a – most befejeződő – kivitelezési munka az északi és a nyugati szárny homlokzatain folytatódott. A homlokzati vakolatok leverése közben a fal-kutatói megfigyelést Bartos György művészettörténész, a Magyar Nemzeti Múzeum – Nemzeti Örökségvédelmi Központ Műemléki Kutatási Osztályának főmuzeológus kutatója végezte. Ennek során számos – a török kori és barokk falakba másodlagosan, falazóként beépített – gótikus és reneszánsz kőfaragványt azonosított, dokumentált, illetve néhány különösen érdekes darabot ki is bontott a falakból.

A kutatás legvégén, utolsó darabként egy szenzációs lelet került elő: egy igen finoman megmunkált kőhasáb az alaposabb vizsgálat, majd a kibontás során igazi műalkotásnak bizonyult. A kiváló szobrászmunkával készült

relief a Fájdalmas Krisztust (latinul: Vir dolorum) ábrázolja a sebeivel. A képeken a különböző fázisai láthatók. A kutató valószínűnek látja, hogy a szobor a Garai-kori (még az 1507-15 között felépített szentély nélkül működő) várkápolnához tartozott, talán egy szentségtartó, vagy inkább egy oltár felső elemeként, amely a vár és a kápolna Garai Jób-féle átalakításakor készíthetett.

A kivételes értékű kőfaragványt a nyugati homlokzati falba feltehetően 1543-ban, Siklós törökök általi elfoglalásakor építhették be, amikor a várkápolnát – berendezését eltávolítva – dzsámivá alakították át. Az ostrom során szétlőtt nyugati szárny helyére azonnal falat építettek, s ennek építői (bizonyára még a keresztyén várvédők) olyan kegyelettel és gondossággal építették be a Krisztus-reliefet, hogy az most, közel 500 év után, szinte teljes épségben került elő – adja hírül a mult-kor történelmi portál.

FRICSKA

Egyszer egy vasárnapi istentisztelet után bemegy egy atyafi az irodába, ahol a presbiterek a perselypénzt számolják. Aggodalmas hangon adja elő a lelkipásztornak a problémáját.

– Tiszteletes úr, 5 lejt szerettem volna a perselybe tenni, de véletlenül a 100 lejtet tettem. Nem lehetne kicserélni?

– Azt már nem lehet – válaszolja a lelkész –,

mert az már az Isten pénze, abból már visszavenni nem szabad.

– Hát akkor maradjon így – mondja beletrőrdve az atyafi – legalább Isten beír nekem 100 lejt a mennyek országában.

– Nem egészen – mondja a lelkész. – Mert Isten csak azt az 5 lejt írja be, amit szíve szerint akart betenni a perselybe!

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221-0323

Megjelenik kéthetente. Ára 1,50 lej.

Szerkesztőbizottság: Ghitea-Szabó József-Levente, Tótos Beáta, Oroszi Kálmán, Rác Ervin, Tokár Sándor, Wagner Erik.
Felölös szerkesztő: Visky István. **Tördelőszerkesztő:** Petrikó Ildikó. **Szerkesztőség:** 410001 Nagyvárad, Moscovoi (Szilágyi Dezső) u. 14. sz. Tel.: 0726-242824, 0259-416067. E-mail: harangszo.ujzag@gmail.com. Honlap: www.kiralyhagomellek.ro. Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szenci Kertész Ábrahám Nyomdájában. **Felölös vezető:** Wagner Erik. A lap terjesztése a lelkési hivatalokon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.